

Hur påverkar gestaltningen bostadsgårdens användning?

En studie av fyra bostadsgårdar i nyproducerade områden

Lisa Kullander och Rebecca Karlsson

Titel: Hur påverkar gestaltningen bostadsgårdens användning? – En studie av fyra bostadsgårdar i nyproducerade områden

Engelsk titel: How Does the Design Affect the Use of the Housing Estate? – A Study of Four Housing Estates in Newly Built Areas

© Lisa Kullander och Rebecca Karlsson

Handledare: Bodil Dahlman, SLU, institutionen för stad och land

Examinator: Anna Tandré, SLU, institutionen för stad och land

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå G2E

Kurs: EX0725, Projekt i landskapsarkitektur

Landskapsarkitektprogrammet, Ultuna

Nyckelord: användning, bjälklag, bostadsgård, faktorer, gestaltning, nyanlagt område

Omslagsbild: Fotokollage med de fyra bostadsgårdarna Örtedalen, Mjölnaren, Olympentorget och Östra Orgeln i Uppsala.

Foto: Lisa Kullander, fotograferade under perioden 25 april-24 maj 2016.

Samtliga fotografier i arbetet är tagna av författaren, Lisa Kullander, om inget annat anges.

Publiceringsår: 2016

Publiceringsort: Uppsala

Online publication of this work: <http://stud.epsilon.slu.se/>

Sammandrag

Syftet med den här kandidatuppsatsen är att undersöka om, och i så fall hur, gestaltningen av en bostadsgård påverkar gårdens användning. Uppsatsen utgår således från följande frågeställning: *Påverkar gestaltningen av en bostadsgård användningen av gården, och vilka faktorer i utformningen är det i så fall som har betydelse?* Studien appliceras på fyra bostadsgårdar i nyanlagda områden i centrala Uppsala. En inventering genomfördes för att få en uppfattning av gårdarnas utformning. Med det som grund gjordes en SWOT-analys som en summering av gårdens eventuella styrkor, svagheter, möjligheter och hot. En enkätundersökning och samtal med de boende genomfördes, vilket gav en uppfattning om de boendes användning av gården. Slutligen utfördes samtal med de gestaltande landskapsarkitekterna för att få deras syn på gestaltningsprocessen och den färdiga gården. Vårt resultat visar att sju faktorer tycks påverka användningen av gårdarna. Dessa är *vegetationen, avskildheten, de sociala ytorna, balkongen, ljudnivån, lekplatsen* och *solläget*. Resultatet tyder dock på att gestaltningen av bostadsgårdar i nyanlagda områden präglas av många begränsningar, och då framförallt att de byggs på bjälklag. Det råder svåra förhållanden, med grunt jorddjup, vilket begränsar möjligheten att få upp stora vegetationsvolymer. Så även om gestaltningen påverkar användningen, begränsas gestaltningen påtagligt av de rådande förhållandena, vilket i sin tur påverkar användbarheten. I uppsatsens diskussionsavsnitt behandlas brukarnas preferenser och argument rörande gårdarnas olika delar.

Abstract

The aim of this Bachelor's thesis is to investigate whether, and in that case, how the design affects the use of the housing estate. In order to specify the purpose this question at issue was used: *Does the design of the housing estate affect the use, and in that case, what factors in the design affect the use?* We started our project by choosing four housing estates which were as different from each other as possible. An inventory was made of each housing estate to get an idea of the design. By using the inventory we were able to make a SWOT analysis of the housing estates and look at potential strengths, weaknesses, opportunities and threats. A web survey was carried out followed by conversations with the residents to get an idea of how they use their housing estate. Finally, we had conversations with the creative landscape architects to hear their point of views. The results show that seven factors in the design seem to affect the use of the housing estates. These are *vegetation, privacy, social areas, balcony, noise, playground* and *sunny areas*. However, the results indicate that the design of housing estates in the newly constructed areas are characterized by many restrictions, especially the fact that they are built on beam joists. Shallow soil means poor vegetation conditions. Thus, although the design markedly affects the use, it gets limited by the prevailing conditions, which in turn affects the use of the housing estate. The residents' preferences and arguments relating to the different parts of the housing estates are processed in the discussion.

Innehåll

Introduktion.....	5
Bakgrund	5
Vad är en bostadsgård?.....	5
Bostadsgårdens olika roller	6
Den nutida bostadsgården	7
Syfte och frågeställning	7
Avgränsningar.....	7
Metod	8
Inventering	9
Platsanalys	9
Enkätundersökning	10
Samtal.....	10
Resultat och analys	11
Örtedalen	11
Inventering	11
Platsanalys	13
Enkätundersökning	14
Samtal	15
Mjölaren	16
Inventering	17
Platsanalys	18
Enkätundersökning	19
Samtal	21
Olympentorget	21
Inventering	22
Platsanalys	23
Enkätundersökning	24
Samtal	25
Östra Orgeln	27
Inventering	27
Platsanalys	29
Enkätundersökning	29
Samtal	31
Diskussion	33
Resultatdiskussion.....	33
Metoddiskussion	35
Slutord.....	36
Referenser.....	38

Introduktion

Enligt en artikel i *Byggnyheter.se* (Bergström 2015-02-20) är Uppsala idag en av Sveriges snabbast växande städer, där visionen är att befolkningmängden 2050 ska ha ökat från 200 000 till 300 000. I och med detta förväntas även en ökad byggtakt, och under ett års period beräknas det tillkomma 3000 nya lägenheter. Artikeln beskriver den stora satsningen med planerna för ”Södra staden”, ett utvecklingsområde strax söder om Uppsala centrum, som idag är glesbebyggt med en lantlig karaktär. Här förväntas det 2050 finnas 20 000 nya bostäder och därmed också många nyanlagda bostadsgårdar. En del i visionen för den ”Södra staden” är att säkerställa att utemiljöer där möten mellan människor sker får en hög kvalitet (Bergström 2015-02-20).

Landskapsarkitekt Eva Kristensson menar att bostadsgården är en betydande mötesplats för människor, vilket uttrycks i citatet nedan:

Gården är en av grannskapets viktigaste mötesplatser, där människor antingen slumpartat stöter på varandra, eller mer avsiktligt går ut för att träffas. De flesta tycker om att känna sina grannar, det skapar trygghet, trivsel och identitet. (Kristensson 2007, s. 9)

Bostadsgården kan fungera som en rekreationsplats för de boende, menar Kristensson (2007). Med rekreation åsyftar hon att där kan de koppla av och njuta av sin trädgård, sitta en stund i solen eller socialisera med grannarna. I det nutida tätta byggandet ges således mindre plats åt bostadsgården, och små gårdar ger konsekvenser beskriver Ole Reiter (2007), tidigare chefredaktör för tidningen *Movium*. Han menar att en liten gård är automatiskt mer störningskänslig för de flesta aktiviteter och att det då blir svårt att gestalta en gård för gemenskap. I det här arbetet undersöks fyra bostadsgårdar: Örtedalen, Mjölaren, Olympentorget och Östra Orgeln, belägna i nyproducerade områden i Uppsala. Med en analys av gårdarnas användning kan vi som framtida landskapsarkitekter få en bredare förståelse för hur gestaltning kan påverka användningen.

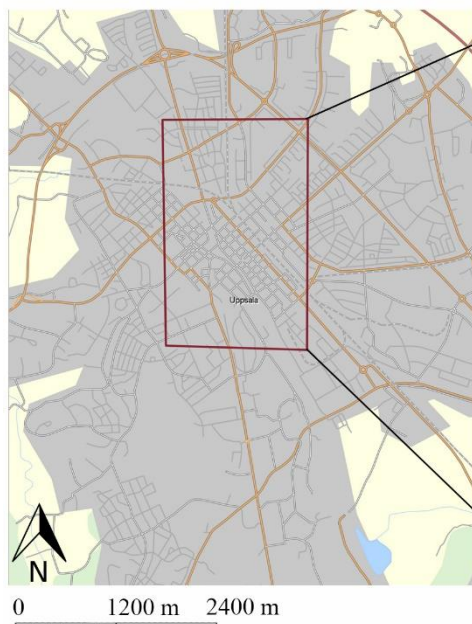
Bakgrund

I detta avsnitt presenteras begreppet bostadsgård, dess olika roller och problematiken med den nutida bostadsgården.

Vad är en bostadsgård?

Kristensson (2003) menar att en bostadsgård är en gård tillhörande flerbostadshus. I *Svenska Bostadsgårdar 1930–59* (Persson & Persson, 1995, s. 9) beskrivs bostadsgården som ”mark i anslutning till bostadshuset som de boende upplever som sin”. Det är alltså en gård som de boende känner att de har äganderätt till och kan knyta an till, det blir då inte bara en bit mark som tillhör ett bostadshus. Landskapsarkitekten Anders Jönsson (2007, s. 4) menar att en yta måste uppfylla följande kriterier för att kunna klassas som en bostadsgård: avgränsning, användbarhet och tillgänglighet. Han skriver:

Gården ska vara som ett större vardagsrum, en förlängning av den egna bostaden. Det ska kännas tryggt där. Känns det inte privat – ja då är det något annat. (Jönsson 2007, s. 4)

Figur 1. Karta över Uppsala. Med publiceringstillstånd från Uppsala kommun.

Figur 2. Inzoomad karta över Uppsala centrum där de fyra bostadsgårdarna är markerade. Med publiceringstillstånd från Uppsala kommun.

Bostadsgårdens olika roller

Kristensson (2007, s. 9) beskriver att **bostadsgården kan användas på många olika sätt** och ha olika typer av roller. Hon delar in dessa roller i fyra kategorier; rollen som bostadsnära uterum, rollen som lekmiljö, rollen som mötesplats och rollen som utsikt enligt nedan:

En bostadsgårds roll som ett **bostadsnära uterum**, förklarar Kristensson, är kopplad till vardagliga aktiviteter och rekreation som exempelvis att sola, grilla, umgås med vänner och familj, läsa en bok, odla eller rå om växterna. Hon menar att hur den konkreta miljön är utformad påverkar gårdens användbarhet.

Hon beskriver också att gårdens roll som **lekmiljö** är viktig för familjer med yngre barn och att de använder sin gård mycket i förhållande till andra boendekategorier. Bostadsgården fungerar som ett möjlighetsrum för barn; hur den miljön är utformad spelar stor roll för vilka lekar som kan uppstå på gården, menar Kristensson.

Bostadsgården har även en viktig roll som **mötesplats** för de boende i grannskapet och Kristensson menar också att många tycker om att känna sina grannar då det ingår en känsla av trygghet, trivsel och skapar en identitet. Hon förklarar att alla önskar olika mycket kontakt med sina grannar, vissa vill ha mycket kontakt och för andra räcker det att bara hälsa. Fördelen med bostadsgården som en mötesplats, anser Kristensson, är att de boende själva kan reglera om och när de vill träffa sina grannar.

Att bostadsgården ligger precis utanför bostaden gör att rollen som **utsikt** blir viktig, förklarar Kristensson, då den påverkar vilka intryck de boende får från sina fönster och balkonger. Många människor uppskattar en vy med grönska – det ingår lugn, distans och rymd, menar hon.

Den nutida bostadsgården

I den nutida staden är platsbrist ett stort problem och den moderna staden byggs allt mer inåt, förklarar landskapsarkitekten Elin Olovsson (2010, s. 20). För att undkomma problemet med stora parkeringsytor byggs istället parkeringarna ner under mark och det resulterar i parkeringsgarage under bostäder och bostadsgårdar, förklarar hon. En sådan gård med underliggande garage, en så kallad bjälklagsgård, är en dyr men platseffektiv lösning, enligt Olovsson. Således finns det dock vissa utmaningar med den typen av konstruktioner, eftersom all jord till en sådan anläggning måste tillföras. Hon berättar att förutom utmaningen att tillföra all jord, så finns det begränsningar i hur mycket konstruktionen kan bära. Denna begränsning, förklarar hon, påverkar vilket jorddjup växterna på gården får och det blir ofta en krävande miljö för vegetationen. Växter med dåliga förutsättningar, som brist på syre, vatten och rotutrymme, utvecklas sämre (Östberg 2007). Det resulterar i att en bjälklagsgård har svårt att få upp stora vegetationsvolymmer (Olovsson 2010, s. 20–21).

I nyanlagda bostadsområden tenderar det att byggas allt större balkonger, uteplatser och terrasser, men desto mindre bostadsgårdar (Reiter 2007). Enligt landskapsarkitekten Ulla Berglund och sociologen Ulla Jergeby (1998, s. 16–17) är det ett allmänt känt faktum att om de boende har en balkong, terrass eller privat uteplats, tillbringas nästan all tid där istället för på bostadsgården. De menar att de boende väljer balkongen framför bostadsgården, dels av bekvämlighetsskäl då de har nära kontakt med det som händer inomhus, dels för den ökade friheten. Här kan dessutom de boende göra det de vill utan att någon har rätt att tränga sig på och lägga sig i, förklarar Berglund och Jergeby. I och med det är det viktigt att bostadsgården innehåller avskilda rum, som till exempel en avskärmande och inbjudande berså, eller ett uthus som hjälper till att skapa rum i rummet. De menar även att det är viktigt med träd och buskar som får dem att känna sig mindre uttittade av ”fönsterögon”.

Syfte och frågeställning

Syftet är att undersöka om, och i så fall hur, gestaltningen av en bostadsgård påverkar gårdens användning.

Uppsatsen utgår således från följande frågeställning: *Påverkar gestaltningen av en bostadsgård användningen av gården, och vilka faktorer i utformningen är det i så fall som har betydelse?*

Studien appliceras på fyra bostadsgårdar i nyanlagda områden i centrala delarna av Uppsala.

Avgränsningar

En avgränsning görs till fyra bostadsgårdar för att ha tid att kontakta och intervjua landskapsarkitekterna som har ritat gårdarna och även ett antal boende i föreningarna.

Arbetet behandlar endast bostadsgårdarnas användning och därför görs ingen fördjupning i växtvalen eller gårdarnas olika budgetar.

Fokus ligger på nyanlagda bostadsgårdar, då det är något vi förväntas arbeta med i vårt framtida yrke som landskapsarkitekter.

Inga observationer görs dels på grund av årstiden, dels för att det inte ryms inom arbetets tidsram.

Metod

I det här arbetet användes fyra metoder för att kunna studera gårdarna ur ett så brett perspektiv som möjligt. Till en början valdes de bostadsgårdar som skulle ligga till grund för arbetet. En inventering gjordes av respektive gård för att undersöka dess innehåll. Därefter utfördes en platsanalys för att identifiera gårdarnas styrkor, svagheter, möjligheter och eventuella hot. En enkät lämnades ut till de boende för att få reda på hur ofta, om och när de använder sin gård och vad de tycker om den. Till sist utfördes samtal med de gestaltande landskapsarkitekterna för att få höra deras tankar och åsikter om gårdarna. Samtal fördes även med några av de boende för att få en mer fördjupad bild av gårdarnas användning.

De fyra bostadsgårdarna som undersöktes är belägna i Uppsala. Det blev till fördel för oss att ha nära till gårdarna, då detta gav oss möjligheten att undersöka dem närmare än om de hade legat i en annan stad.

Två av gårdarna valdes ut genom att vi gick runt i nyproducerade områden och letade efter olikheter i gestaltningen på gårdarna. På det sättet valde vi ut Mjölnearen och Olympentorget, båda belägna i stadsdelen Industristaden. De andra två gårdarna, Örtedalen och Östra Orgeln, valdes ut efter tips från Jennie Andersson¹, mäklare på NCC. Hon hade varit med vid försäljningen av de två gårdarna, och upplevt att de skiljer sig mycket åt i utformningen. Därför trodde hon att de skulle passa vår studie.

Nedan följer *Tabell 1* med samlad fakta om gårdarna.

Tabell 1. Samlad information om de fyra bostadsgårdarna.

	Örtedalen	Mjölnearen	Olympen- torget	Östra Orgeln
Brf eller hyres	Brf	Hyses	Brf	Brf/Hyses
Arkitektkontor	Bjerking	Examensarbete av Elin Olovsson för Uppsalahem	Tema	Sweco
Landskapsarkitekt	Tord Larsson med flera	Elin Olovsson	Anna Varenhorst med flera	Mathew Wilcox och Camilla Goliath
Byggår	2011–2012	2010–2011	2009–2012	2013
Antal våningar	5	7	6	5-6
Antal lägenheter	36	138	186	202
Kvm innergård	1050	1300	1350	1650
Kvm bostadsgård/lägenhet	29,1	9,4	7,3	8,2

¹ Jennie Andersson, mäklare på NCC, e-post den 8 april 2016.

Inventering

En inventering av de fyra bostadsgårdarna genomfördes för att identifiera gårdens olika komponenter. Med hjälp av följande punkter kunde vi genomföra inventeringen på samma sätt på alla gårdarna. I och med det fick vi ett mer jämförbart resultat och en tydligare bild av gårdens uppbyggnad. En sammanställning i plan gjordes därefter för att redovisa resultatet.

- » **Träd** – Under inventeringen observerades två olika trädvolymmer; träd lägre än fem meter och träd högre än fem meter för att få en överblick över de större volymerna på gårdarna.
- » **Planteringar med buskar eller perenner** – Vi tittade på tre olika typer av planteringar; låg vegetation som är cirka 0–50 centimeter hög, mellanhög vegetation som är cirka 50–100 centimeter och hög vegetation som är högre än 100 centimeter. Detta gjorde vi för att få en bättre uppfattning om gårdarnas rumslighet.
- » **Funktioner** – Gårdarnas olika funktioner så som lekplats, grillyta, sittgrupper, bänkar, boulebana, cykelparkering, flaggstång och pergola inventerades för att få en uppfattning om gårdens olika användningsområden.
- » **Markmaterial** – För att få en tydligare överblick över olika markmaterial inventerades gräs, konstgräs, marksten, asfalt, stensmjöl, trätrall, grus och gummiasfalt.
- » **Byggnader** – Byggnader runt och på gården inventerades för att få en uppfattning om huskropparnas volymer.

Platsanalys

Under platsanalysen användes SWOT-analys (Hay & Castilla 2006) för att summera gårdarnas kvaliteter. Med hjälp av den kunde varje gårds styrkor (strengths), svagheter (weaknesses), möjligheter (opportunities) och hot (threats) undersökas på ett tydligt sätt. Denna metod delas in i interna och externa aspekter. Styrkor och svagheter är interna aspekter, vilket syftar till det som finns på gården. Möjligheter och hot är externa, som avser den yttre påverkan på gården, alltså det som finns runt omkring.

Tabell 2. Tabell som vi använde oss av vid SWOT-analysen. Tabellunderlag tillhandahållt av Ulla Myhr, Sveriges lantbruksuniversitet. Illustrationens layout är anpassad till uppsatsens format av Lisa Kullander och Rebecca Karlsson.

Interna	S Styrkor Vad kan en lösning bygga på? Finns det något "gratis"? Finns det positiva aspekter att värna och förstärka?	W Svagheter Vilka svagheter finns i området som måste hanteras? Kan man mildra svagheter inom området?
	O Möjligheter Hur kan möjligheter som inte ligger inom området tas omhand på bästa sätt? Aspekter som kan förstärka området?	T Hot Vilka yttre hot finns? Vilka åtgärder inne i området kan mildra följderna av ett hot?
Externa		

Enkätundersökning

För att ta del av de boendes åsikter om gårdarna och hur de använder dem, fick de under tre veckors tid möjlighet att svara på en digital enkät.

Utformningen av enkätfrågorna utgick från arbetets problemformulering, sedan konkretiserades och preciserades vilken information vi ville få ut av enkäten.² Frågorna formulerades så att de kunde besvaras med fasta svarsalternativ, där respondenterna ibland också gavs möjlighet att kommentera sitt svar. En provenkät lämnades ut till tio slumpvis utvalda respondenter, för att kontrollera enkätens kvalitet.

Ett informationsblad om vår undersökning delades ut i de boendes brevlådor där de ombads fylla i vår digitala enkät.

En sammanställning gjordes av enkäterna vilket gav oss svar på om, hur och varför de boende använder sin gård. Den kunde sedan konkretiseras till ett antal punkter som vi ansåg genomsyrade respondenternas svar.

Nedan följer enkätfrågorna, exklusive svarsalternativen, som de boende fick svara på.

- » Ålder
- » Kön
- » Boendekonstellation
- » Sysselsättning
- » Hur mycket använder du din bostadsgård?
- » Vilken tid på dygnet spenderar du mest tid på din bostadsgård?
- » Under vilken årstid använder du din bostadsgård mest?
- » Vad tycker du är det bästa med din bostadsgård?
- » Vad gör du när du använder bostadsgården?
- » Är du nöjd med gestaltningen/utformningen av din bostadsgård?
- » Finns det delar av din bostadsgård som du inte använder?
- » Känner du dig trygg på din bostadsgård?
- » Har du balkong?
- » Om ja, hur mycket använder du din balkong?
- » Vilken våning bor du på?
- » Vart spenderar du helst din tid, på balkongen eller bostadsgården?
- » Är det något som skulle få dig att använda din bostadsgård mer?

Samtal

För att få in ytterligare en dimension i underlaget genomfördes, i arbetets startskede, samtal med de landskapsarkitekter som ritat bostadsgårdarna via telefon eller personligt möte. På så sätt fick vi deras synvinkel och ursprungliga tankar om gårdens användning. Under arbetets första månad samtalade vi även med bostadsrättsföreningarnas ordförande och några av de boende via telefon eller personligt möte. Detta för att få höra deras synpunkter på bostadsgården och dess användning. De flesta samtalen spelades in som stöd för minnet och för att senare kunna transkribera det viktigaste.

² Madeleine Granvik, fil.dr i landskapsplanering, Sveriges lantbruksuniversitet, föreläsning "Enkät och intervju som metod" den 7 april 2016.

Resultat och analys

Det här avsnittet är uppdelat efter de fyra bostadsgårdarna Örtedalen, Mjölnaren, Olympentorget och Östra Orgeln, för att få en tydlig överblick. Varje bostadsgård presenteras var för sig där resultatet av de fyra metoderna redovisas i följande ordning: inventering, platsanalys, enkäter och samtal.

Örtedalen

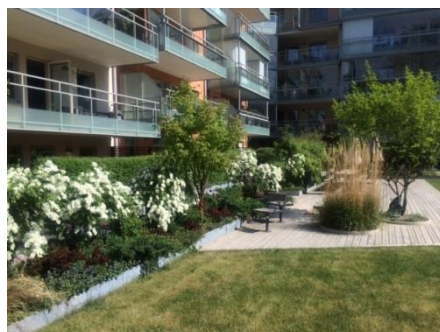
Den första bostadsgården vi undersökte var Örtedalen. Den är belägen vid korsningen Kungsgatan/Skolgatan, med en gård som vetter mot sydväst och Linnéträdgården som närmaste granne. Gården är öppen och solig tack vare att husen bara omger två av gårdens sidor. Det finns 36 lägenheter i föreningen (Brf Örtedalen 2015) och alla har balkong eller uteplats mot gården. Den har en trädgårdskaraktär med många olika sorters perenner och är cirka 900 kvadratmeter stor vilket ger, på ett ungefär, 25 kvadratmeter bostadsgård per lägenhet.

Inventering

En sammanställning av Örtedalens inventering redovisas nedan, i figur 3. Inga träd högre än fem meter eller planteringar högre än en meter påträffades.

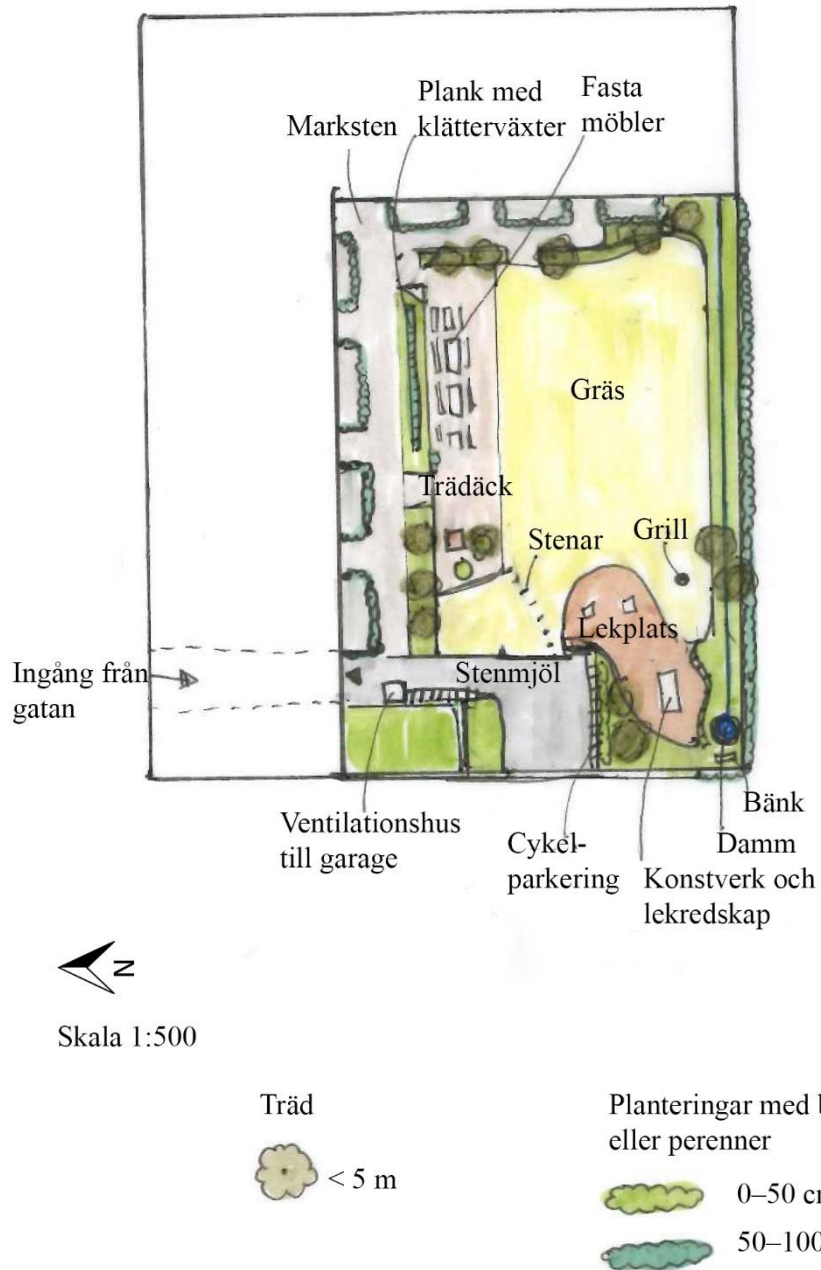
Figur 4. Vy över bostadsgården Örtedalen, sedd från sydvästra hörnet. Foto: Lars Lundqvist. Med vänligt publiceringstillstånd 2016.

Figur 5. Örtedalens uteplats. Foto: Lars Lundqvist. Med vänligt publiceringstillstånd 2016.

Figur 6. Vy över Örtedalen, sedd snett ovanifrån. Foto: Lars Lundqvist. Med vänligt publiceringstillstånd 2016.

Figur 3. Inventeringskarta över Örtedalen.

Platsanalys

Tabell 3. SWOT-analysen för Örtedalen.

Interna	<p>S Styrkor</p> <p>Soligt – öppet mot syd/väst Vindskydd – skydda av fasade mot norr/öst Utsikten – vy mot domkyrkan Dammen – trädgårdskänsla Gräsytan – för spontan aktivitet Trädäcket – kvalitet och trädgårdskänsla Planket med klättrväxter – skydd i ryggen Perennrabatterna – trädgårdskänsla Linneträdgården – som granne Uteplatsen – kan förstärkas</p>	<p>W Svagheter</p> <p>Lekplatsen – liten Grillen – placerad vid lekplatsen Cykelparkeringen – används inte Bjälklagsgård – ingen större vegetation</p>
	<p>O Möjligheter</p> <p>Linneträdgården – blivande världsarv</p>	<p>T Hot</p>
Externa		

En **styrka** vi identifierade på gården är dess läge – solig under stora delar av dagen, skyddad från vind och med en vy över Domkyrkan. Därtill omgärdas gården bara av två hus och resterande gårdssidor vetter mot Linneträdgården, med sina stora grönvolymer. Perennrabatterna, dammen och trädäcket bidrar till en trädgårdskaraktär och en mer privat känsla, se figur 4 och 5. De medför även att gården känns mer exklusiv och omsorgsfull. För att förstärka trädgårdskaraktären skulle uteplatsen kunna förses med flyttbara möbler istället för fasta som finns där idag, se figur 3. Planket bakom uteplatsen bidrar med skydd i ryggen för dem som vill sitta mer privat där, vilket visas i figur 3.

Påtagliga **svagheter** är lekplatsen där endast ett fåtal barn kan leka, då den enbart är utrustad med en typ av lekredskap, se figur 6. Dessutom är grillen placerad precis bredvid lekplatsen, där den kan utgöra en fara för barnen. Om grillen skulle flyttas till uteplatsen hanteras både säkerhetsrisken och förstärks uteplatsens funktion. En annan svaghet är det faktum att gården är byggd på bjälklag vilket medför nackdelen att inga större träd kan etablera sig.

Att Linneträdgården eventuellt kommer att bli ett världsarv (Uppsala universitet 2015) blir en **möjlighet** för gården, då det i så fall inte finns någon risk för exploatering.

Inga **hot** upptäcktes kring gården.

Enkätundersökning

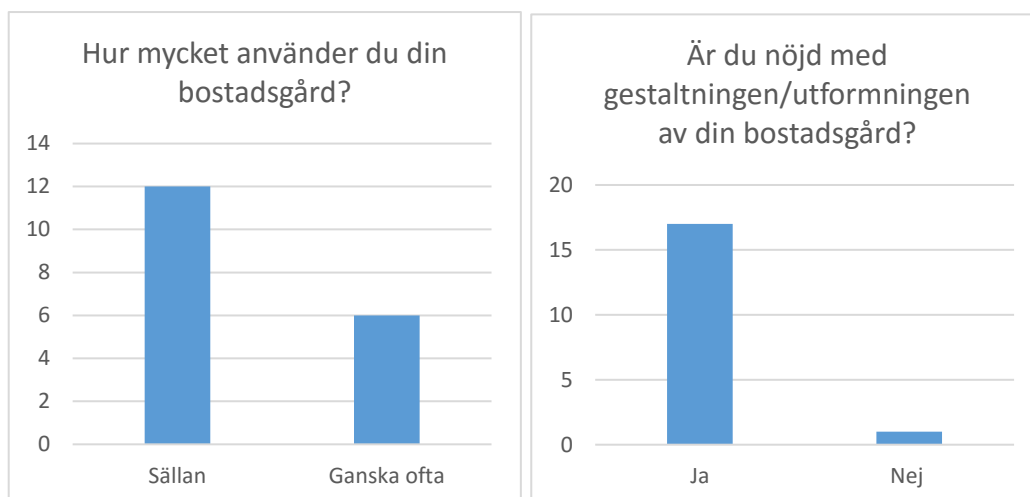
Av totalt 36 lägenheter fick vi 18 svar. 11 respondenter är män, 7 är kvinnor och majoriteten av dem är 61–80 år. 14 av de 18 som svarar är gifta/sambo och 15 är pensionerade.

Enkätsvaren visar att alla respondenterna förutom en är nöjda med gestaltningen av bostadsgården, vilket visas i tabell 5. De använder den främst till att koppla av, äta middag och umgås med grannar och familj. Grillplatsen, gräsytorna och belysningen är det som respondenterna tycker mest om med gården medan lekplatsen är minst populär.

Som tabell 4 visar, använder tolv av respondenterna gården sällan och de resterande svarar att de använder gården ganska ofta. Tre personer svarar att det finns delar av gården som de inte använder, vanligast är då att de inte använder lekplatsen.

Alla respondenter har uteplats eller balkong och föredrar att använda den framför bostadsgården. De allra flesta svarar att de använder balkongen väldigt mycket, då de boende menar att det är enklare att använda balkongen än att ta sig ner till bostadsgården och att de dessutom har bättre utsikt därifrån.

Tabell 4 och 5. Sammanställning av antalet enkätsvar gällande frågorna om hur mycket Örtedalens gård används och om respondenterna anser sig vara nöjda med gården.

Tabell 6. Sammanställning av de faktorer i gestaltningen som respondenterna berör i sina enkätsvar.

Vegetationen	De mest populära inslagen på gården är träden och buskarna. Även rabatterna och gräsytan är omtyckta hos de boende och beskrivs som vackra och välarrangerade.
Avskildheten	Tack vare gårdens skyddade läge och att den endast är tillgänglig för de boende, beskrivs den som lugn och trygg.
Grillplatsen/ uteplatsen/ matplatsen	Nästan alla svarar att uteplatsen är omtyckt för middagar och dylikt.
Umgänget	Några uppger att fler sociala ytor och träffar skulle få dem att använda gården mer.
Gården ovanifrån	De boende upplever gården som vacker att titta på från fönster och balkong. Många av respondenterna uppger att de värdesätter utsikten mot Domkyrkan och Linnéträdgården högt.
Lekplatsen	Några av respondenterna anger att lekplatsen är lagom stor för barnbarnens besök.
Utrustningen	Flera av de boende anger att de hade använt gården mer om det hade funnits skönare stolar på uteplatsen.
Belysningen	Respondenterna beskriver placeringen av belysningen som bra främst under träd och i rabatter, vilket ger gården ett mervärde även på kvällen.
Solläget	Många uppskattar solläget mot sydöst.

Samtal

Tord Larsson³ är en av landskapsarkitekterna som ritade bostadsgården Örtedal. Han berättade att detta projekt var speciellt då det var ett så kallat partneringprojekt, ett projekt där beställaren, arbetsledarna, mäklaren och projekteraren arbetar med ”öppna böcker” för att på så sätt kunna följa allt under hela projektets gång.

Det hör inte till vanligheten att byggherren bekostar bättre material på bostadsgården, men detta var ett av NCC:s premiumbyggen, förklarade Larsson. Här var det en välbärgad målgrupp som skulle köpa, troligen tidigare villaägare, vilket innebar att mer pengar lades i projektet. Visionen under det här projektet var ”den goda kostnaden”, alltså att om du investerar lite mer, så får du mer vinst. Senare vann även gården NCC:s ”nöjd boende index”.

Växtmaterialet begränsades till ett fåtal arter, eftersom Linnéträdgården är Örtedals närmaste granne. Larsson förklarade att han fick långa växtlistor med växter som inte fick användas, då de riskerade att störa växterna i Linnéträdgården.

Då målgruppen skulle vara äldre personer planerade man inte för så många barn, utan ritade en liten lekplats för de boendes barnbarn. De finns även ett

³ Tord Larsson, landskapsarkitekt på Bjerking Uppsala, samtal den 18 april 2016.

konstverk på gården i form av en häst, där tanken var att den dels kunde användas för lek, men också vara fin att titta på.

På frågan ”Tror du att gestaltningen påverkar användningen av bostadsgården?” svarade han att han tycker att det är självklart att gestaltningen påverkar användningen. Det svåraste med att gestalta nyanlagda bostadsgårdar är att det byggs så tätt och på bjälklag, ansåg Larsson. Han menade även att mindre och mindre vikt läggs vid lek, samvaro och rekreation.

Lars Lundqvist⁴ berättade att han bott i brf Örtedalen sedan det byggdes. De boende ville inte ändra något på gården, utan han menade på att de var nöjda som det var. Lundqvist berättade att han tycker om hela gården men den lugna hörnan vid dammen var det han tyckte bäst om. Han förklarade också att han hade velat ha lite mer blommande växter som rosor eftersom det är så mycket grönt på gården i övrigt.

Lundqvist berättade att gården används mycket av de boende och även av de barnbarn som kommer och hälsar på då och då. Den stora gräsytan används ibland till kubb- och krocketspel, men främst används gården ändå till grillning på sommaren.

Lundqvist använder hellre sin balkong än bostadsgården då det är smidigare. Han går ner på gården och grillar, sedan går han upp igen och äter på balkongen.

En äldre man⁵ boende i föreningen beskrev gården som trevlig, men att den inte används så flitigt. När den väl används är det främst på sommaren och när det ska grillas. Utformningen är bra och han tror att den hade använts mindre om den hade utformats på ett annat sätt.

Vidare beskrev den äldre mannen att gården är som en vacker trädgård med vatten, och där finns allt de behöver. Han menade också att det har stor påverkan att det bara är två hus som skärmar av, det blir tystare och lugnare, mer solljus når gården och han känner sig inte uttittad. Han berättade att det inte finns något som skulle få honom att använda gården mer, han tycker gården är bra som den är.

Mannen berättade däremot att han tycker bättre om att vara på balkongen, för att det är smidigt att komma ut där. Han förklarade att det är viktigt att gården är fin att titta på från balkongen.

Slutligen berättade den äldre mannen att han älskar gården men att han inte använder den så mycket.

Mjölaren

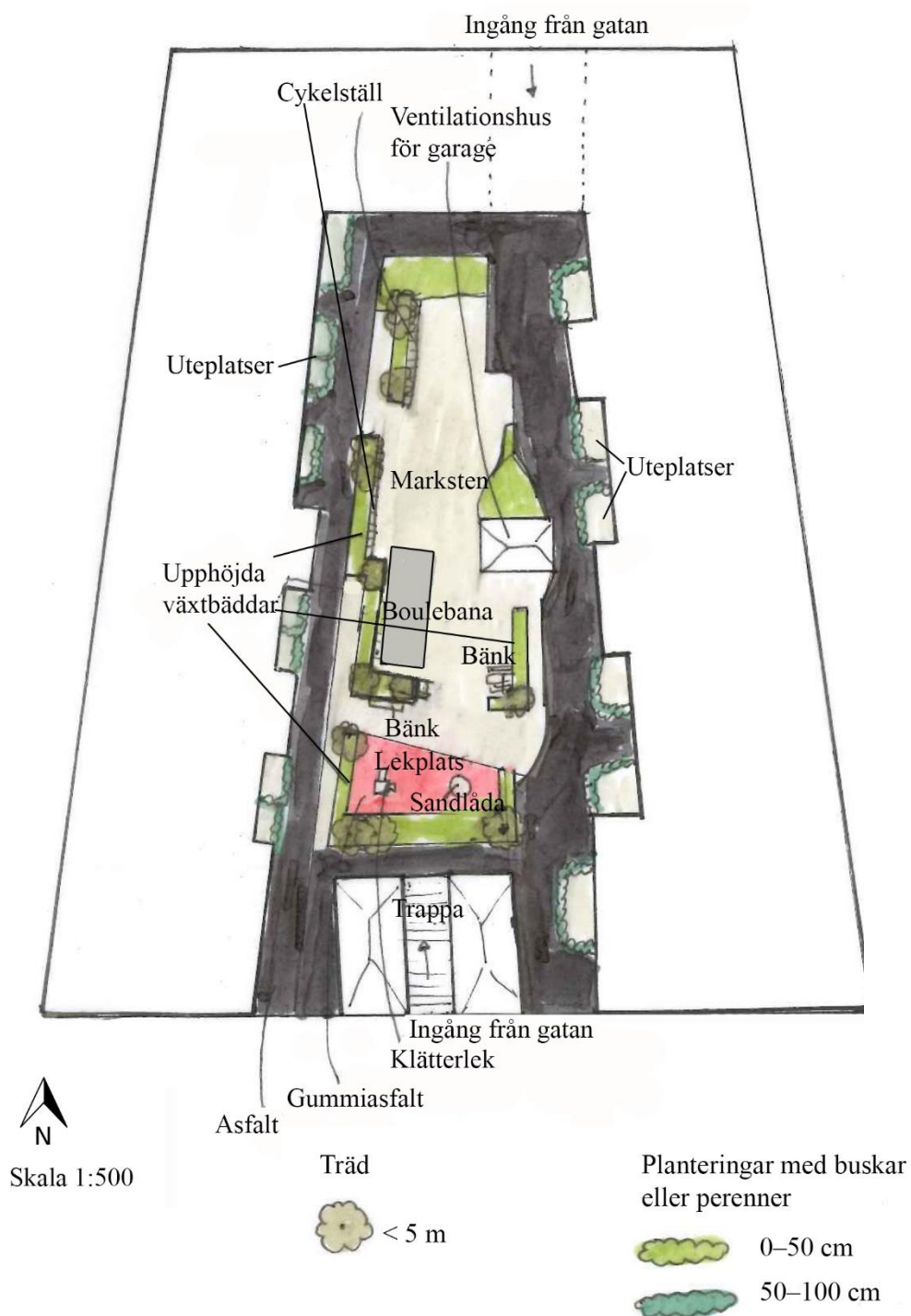
Den andra bostadsgården i undersökningen var Mjölaren. Mjölaren ägs av Uppsalahem, inrymmer 138 hyreslägenheter (Uppsalahem u.å.a) och är belägen i de norra delarna av området Industristaden. Gården saknar stora volymer vegetation vilket gör att den känns öppen. På grund av den omgivande bebyggelsen skuggas gården stora delar av dagen. Nästan alla boende har balkong eller uteplats varav många vetter mot bostadsgården. Gården består till stor del av betong och är cirka 1200 kvadratmeter stor vilket ger 8–9 kvadratmeter bostadsgård per lägenhet.

⁴ Lars Lundqvist, boende i föreningen Örtedalen, samtal den 18 april 2016.

⁵ En äldre man, boende i föreningen Örtedalen, samtal den 29 april 2016.

Inventering

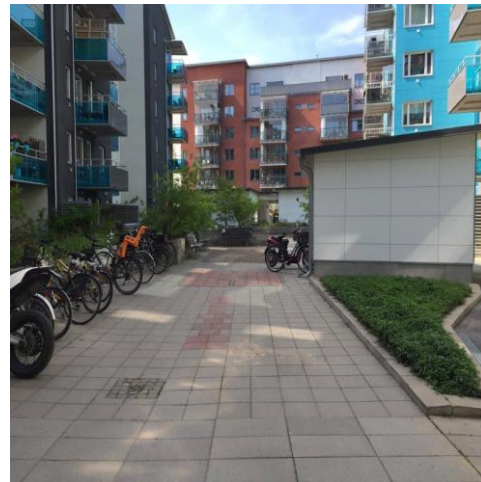
En sammanställning av Mjölarens inventering redovisas nedan, i figur 7. Inga träd högre än fem meter eller planteringar högre än en meter påträffades.

Figur 7. Inventeringskarta över Mjölaren.

Figur 8. Vy över Mjölaren från södra ingången. Fotodatum: 23 maj 2016.

Figur 9. Vy över Mjölaren från den norra ingången. Fotodatum: 23 maj 2016.

Platsanalys

Tabell 7. SWOT-analysen för Mjölaren.

Intern Externa	<p>S Styrkor Lättskött – kostnadseffektiv Genomskådlig – trygghet</p>	<p>W Svagheter De höga husen – omgärdad av höga hus Skuggigt – större delen av dagen Uteplatsen – obefintlig, saknar grill Bjälklagsgård – ingen större vegetation Hårdgjort – hela gården Vegetationen – enformig Lekplatsen – få lekredskap</p>
	<p>O Möjligheter</p>	<p>T Hot</p>

De mest påtagliga **styrkorna** är att gården har låga skötselkostnader i och med att det är stor andel hårdgjord yta, få rabatter att rensa och inget gräs att klippa, vilket visas i figur 8 och 9. Att gården är genomskådlig är en styrka ur ett trygghetsperspektiv.

De höga husen som omgärdar gården identifierades som **svagheter**, de är placerade tätt vilket bidrar till att gården är skuggig större delen av dagen och kan uppfattas som trång, se figur 8 och 9. Gårdens avsaknad av en tydlig uteplats och grill är också en svaghet, de boende har ingen social plats att umgås på, se figur 7. Mängden hårdgjorda ytor och bristen på grönska gör att den känns opersonlig

och kal. Den befintliga grönskan upplevs som enförmig och uttryckslös. Lekplatsen är liten till ytan med ett fåtal lekredskap, men tar ändå stor plats i anspråk, eftersom det inte fanns några andra platser för aktivitet, bortsett från boulebanan, se figur 7. En annan svaghet är det faktum att gården är byggd på bjälklag vilket medför nackdelen att inga större träd kan etablera sig.

Inga **möjligheter** eller **hot** identifierades.

Enkätundersökning

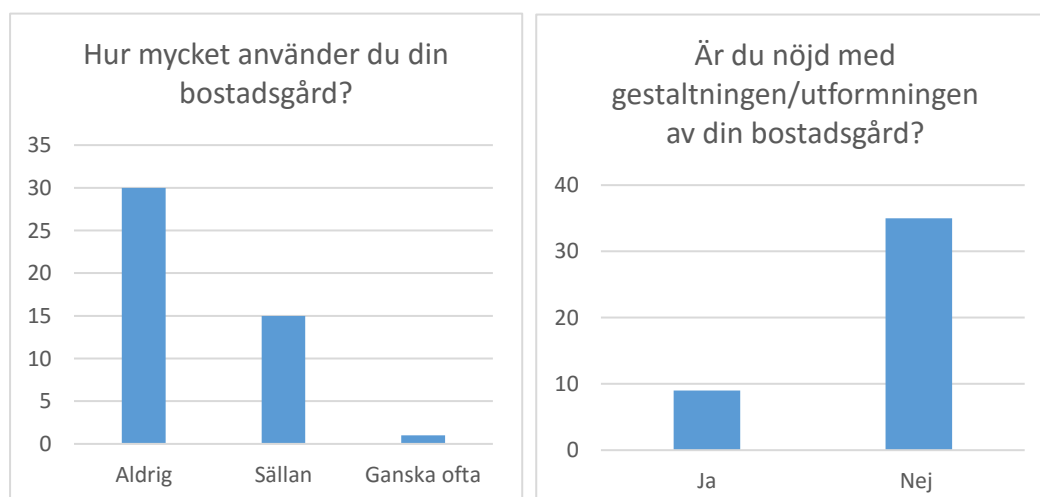
Av totalt 138 lägenheter fick vi 47 svar. 28 stycken av de som svarar är män, de övriga är kvinnor. Respondenterna är av varierad ålder; 8 av dem är mellan 19–30 år, 16 är mellan 31–40, 16 är mellan 41–60 och de övriga är över 61 år gamla. Av de som svarar är 28 stycken gifta/sambo, 12 lever ensamma och hos dem som har barn är de allra flesta barnen yngre än 10 år. De flesta av respondenterna är arbetande och de resterande är studerande, pensionärer eller föräldralediga.

Enkätsvaren visar att större delen av respondenterna inte är nöjda med gestaltningen av bostadsgården, som tabell 9 visar. De flesta svarar att de inte använder sin bostadsgård alls, men hos dem som uppger att de använder gården är det främst lekplatsen som brukas.

Som tabell 8 visar så använder mer än hälften av respondenterna aldrig gården, 15 stycken svarar att de använder gården sällan och en person svarar att hen använder gården ganska ofta. En övervägande majoritet av respondenterna svarar att det finns delar av gården som de inte använder alls.

Näst intill alla respondenter har uteplats eller balkong och föredrar att använda den framför bostadsgården. Cirka hälften svarar att de använder balkongen ganska ofta, tolv stycken svarar att de använder den väldigt mycket och de resterande att de sällan använder sin balkong. De boende menar att det är mer sol på balkongen, mer privat och mer trivsamt.

Tabell 8 och 9. Sammanställning av antalet enkät svar gällande frågorna om hur mycket Mjöltnarens gård används och om respondenterna anser sig vara nöjda med gården.

Tabell 10. Sammanställning av de faktorer i gestaltningen som respondenterna berör i sina enkätsvar.

Vegetationen	Många efterfrågar mer grönska i form av gräsmatta, flera träd, större variation av växter och generellt sett mer lummig karaktär. Många önskar även mindre betong.
Avskildheten	Mysiga platser där man inte är så exponerad efterfrågas av många respondenter. Även avskildhet från lekplatsen är ett önskemål.
Grillplatsen/uteplatsen/matplatsen	Många uppger att de skulle använda gården mer om det fanns en grillplats.
Umgänget	Flertalet av respondenterna tycker att gården inte tillåter några aktiviteter och att det inte finns någon plats för umgänge.
Ljudnivån	Många uppger att gården har en hög ljudnivå och att det ekar mycket på grund av betongen. Detta menar flera boende är en anledning till att de inte använder gården.
Lekplatsen	Många uppger att lekplatsen är det enda som finns på gården och att den tar stor plats, andra tycker att den är för liten.
Solläget	De flesta av respondenterna svarar att gården har lite solljus, främst på eftermiddagen. Fler soliga ytor önskas av de flesta och skulle göra att de använde gården mer.
Utrustningen	Bord och stolar efterfrågas av flera av de som svarar. Några menar att de aldrig skulle använda boulebannan. Flera av respondenterna uppger att de skulle vilja ha mer trädgårdskänsla och mindre cykelparkering.
Belysningen	Respondenterna uppger att gården är mörk och skulle behöva mer belysning för att de ska känna sig mer trygga.
Markmaterialen	Majoriteten av respondenterna anser att det är för mycket asfalt och betong och beskriver gården som tråkig, karg och steril. Många önskar att delar av gårdens markmaterial istället ska vara gräsyta.
Storleken	Gården beskrivs som trång och mörk, många uppger att gården är för liten och balkongerna och fönstren som vetter mot innegården gör att de känner sig iakttagna.

Samtal

Elin Olovsson⁶ började rita bostadsgården Mjölaren 2008 som sitt examensarbete för Uppsalahem. Mjölaren var liksom Örtedalen ett partnering-projekt vilket underlättade kommunikationen med de olika parterna i projektet. Det som var speciellt med gården var att den här typen av byggande var ganska nytt på den tiden, det var en av de första byggnationerna som Uppsalahem byggde i de centrala delarna av Uppsala. Det var även nytt att bygga på bjälklag, med garage under innegården.

Något Olovsson fick förhålla sig till var att mycket fokus i gestaltningen låg på att det skulle vara lättskött. Uppsalahem ville också att det skulle vara kostnadseffektivt i längden, det kunde få kosta lite mer i startskedet, om de kunde få igen det senare.

En annan förutsättning var att det skulle finnas utrymme för brandfordon att komma in på gården, detta på grund av att det fanns mindre lägenheter som bara vetter mot innegården och som måste vara tillgängliga att nå vid en eventuell evakuering. Detta resulterade i en ganska stor yta mitt på gården som var tvungen att vara hårdjord och där det inte fick vara någon fast utrustning.

Olovsson byggde upp växtbäddarna på höjden för att dels få större jorddjup i planteringarna, dels bidra till en rumsindelning av gården. Hon planterade inga träd med stor slutstorlek på gården eftersom de inte skulle klara sig där på grund av jorddjupet som inte var tillräckligt för större träd.

Olovsson upplever att bostadsgårdar sällan används av de boende och menar därför att landskapsarkitekten bör tänka på att gestalta gården så att den är fin att titta på ovanifrån.

En ung kvinna⁷ boende i föreningen beskrev gården som kal, ganska skuggig och med för lite grönska. Hon berättade att de som har småbarn använder gården, men att hon annars inte brukar se folk där särskilt ofta. Hon förklarade att det är ont om sittplatser och att hon använder gården ytterst sällan. De enda gångerna hon använder den är när hon tvättar, då sitter hon ute och väntar på att tvättmaskinen ska gå klart. Uteplatsen använder hon desto mer. Hon bor på bottenplan och berättade att det är väldigt öppet mellan uteplatsen och gården.

Kvinnan tyckte att det var för mycket betong och asfalt på gården. Skulle gestaltningen varit annorlunda, med mer sittplatser och växtlighet, hade hon nog använt gården mer. Hon tyckte även att lekplatsen skulle kunna vara lite roligare för barnen.

Olympentorget

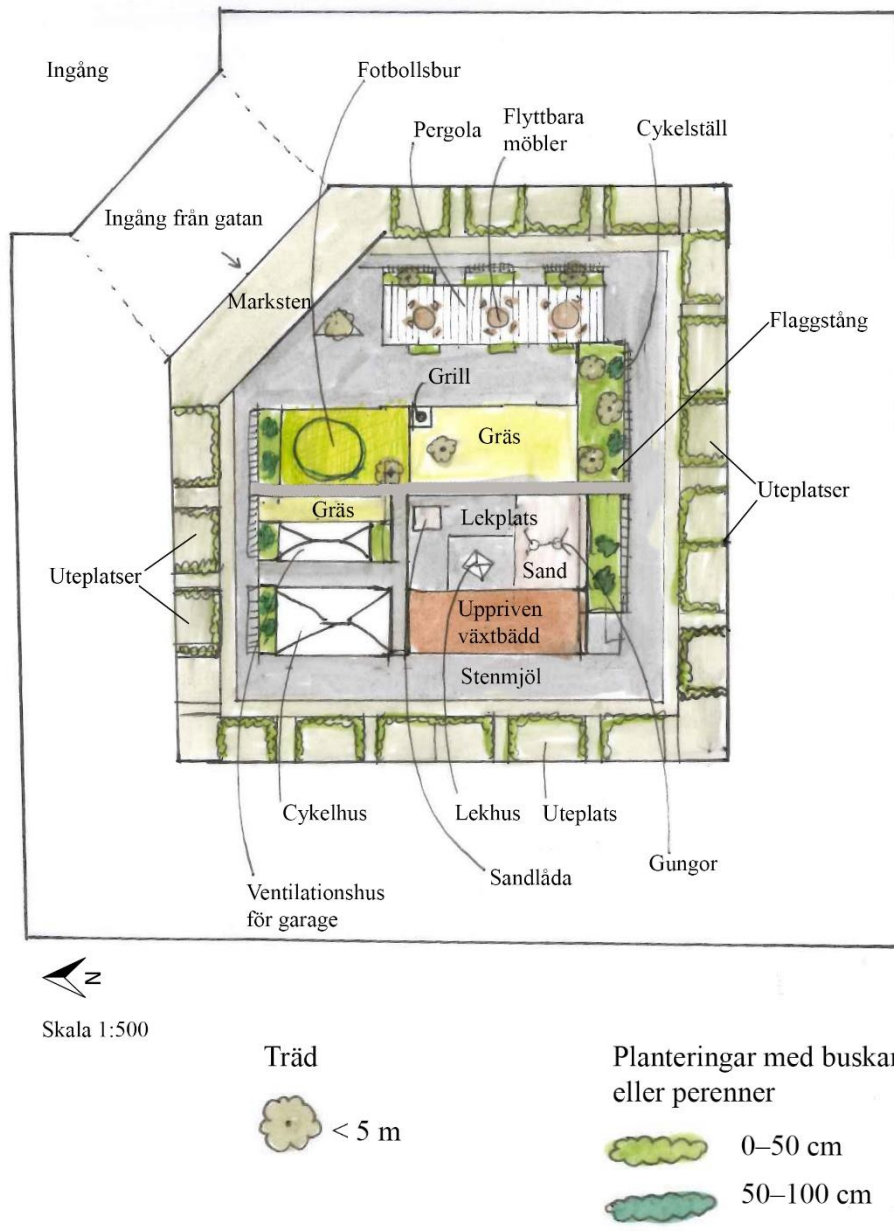
Den tredje bostadsgården vi undersökte utgörs av tre olika bostadsrättsföreningar: brf Arken, brf Valhall och brf Olympentorget. De bildar tillsammans en samfällighet som gemensamt ansvarar för bostadsgården. I arbetet kallas gården för Olympentorget. Det finns totalt 186 lägenheter i husen som omger gården (Brf Olympentorget 2014; Brf Valhall 2016; Brf Arken u.å.) och liksom Mjölaren är den belägen i Industristaden. Många har balkong eller uteplats mot gården. Gården är främst gestaltad med fyrkantiga former med fokus på lek och är cirka 1700 kvadratmeter stor vilket ger omkring 9 kvadratmeter bostadsgård per lägenhet.

⁶ Elin Olovsson, landskapsarkitekt på Uppsalahem, samtal den 18 april 2016.

⁷ En ung kvinna, boende i Uppsalahems Mjölaren, samtal den 29 april 2016.

Inventering

En sammanställning av Olympens inventering redovisas nedan, i figur 10. Inga träd högre än fem meter eller planteringar högre än en meter påträffades.

Figur 10. Inventeringskarta över Olympentorget.

Figur 11. Vy över Olympentorget från uteplatsen.
Fotodatum: 23 maj 2016.

Figur 12. Vy över Olympentorget ovanifrån. Foto: Gunnar Hjertström.
Med vänligt publiceringstillstånd 2016.

Platsanalys

Tabell 11. SWOT-analysen för Olympentorget.

Interna	<p style="text-align: center;">S Styrkor</p> <p>Grillplatsen – vid pergolan Lekplatsen – mycket utrymme Flaggstången – personlig känsla Gräsytan – kan förstärkas Pergolan – trädgårdskaraktär</p>	<p style="text-align: center;">W Svagheter</p> <p>Lekplatsen – tar upp stor plats Höga hus – skugga och ”fönsterögon” Vegetation – saknar grönska Bjälklagsgård – ingen större vegetation Ventilationshus för garage – inklämd Cykelparkeringen – tar upp stor plats</p>
	<p style="text-align: center;">O Möjligheter</p>	<p style="text-align: center;">T Hot</p>
Externa		

Den tydliga uteplatsen identifierades som en **styrka**, med en skyddad placering under pergolan och med flyttbara möbler, se figur 12. Pergolan noterades bidra till viss trädgårdskaraktär, vilket kan förstärkas om de befintliga klätterväxterna etablerar sig. Pergolans placering visas i figur 10. Flaggstången ger gården en privat prägel, se figur 10. Gräsytan kan användas för spontana aktiviteter; den skulle dock kunna utökas då den är liten i förhållande till antalet boende, se figur 11. Lekplatsen uppfattades delvis som en styrka då den är stor och många barn kan leka där. Men även som en **svaghet**, då den upptar mycket utrymme på gården och missgynnar de som inte använder den, se lekplatsen i figur 10. En annan svaghet är det faktum att gården är byggd på bjälklag vilket medför nackdelen att

inga större träd kan etablera sig. Detta tillsammans med de kringliggande höga husen gör att gården präglas av svagheter som hög ljudnivå, känslan av att vara uttittad och skugga stora delar av dagen. Ventilationshuset tar upp stor plats på gården och känns inklämt mellan cykelhuset och fotbollsbumen, se figur 12. En stor del av gården upptas av cykelparkering, både i form av ett stort cykelhus och cykelparkeringar kring hela gården, vilket vi anser bidrar till en opersonlig känsla.

Inga **möjligheter** och **hot** identifierades.

Enkätundersökning

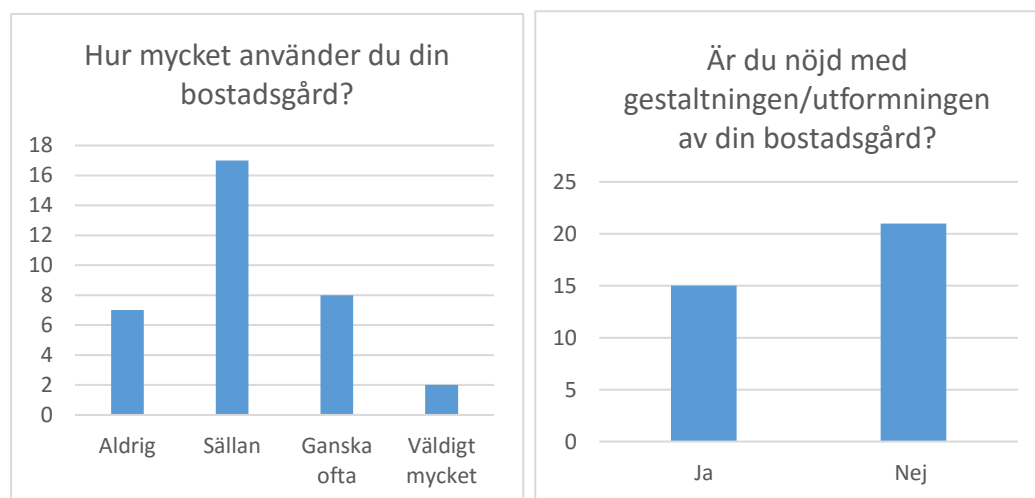
Av totalt 186 lägenheter fick vi 33 svar. Respondenterna är av blandad ålder, jämnt fördelat mellan 18–80 år. 20 personer är kvinnor och 13 är män. Av de som svarar är lite mer än hälften gifta/sambo, 11 personer svarar att de bor ensamma och hälften av respondenterna har barn som bor hemma.

Enkätsvaren visar, se tabell 13, att mer än hälften av de som svarar på enkäten är nöjda med gestaltningen av bostadsgården och använder den främst till att koppla av, äta middag, leka, sola, passera, parkera cykeln och umgås med grannar och familj. Några få skriver att det finns något för alla då den är omväxlande med balanserat innehåll. Det finns dock skilda åsikter om gårdens utformning. Många uppger att de aldrig använder gården, dels på grund av att lekplatsen är störande, dels för att det finns för lite grönska och för att cykelparkeringen upptar för stor plats. Gården beskrivs av vissa som ointressant.

Åtta av respondenterna använder gården ganska ofta, hälften använder gården sällan, två personer använder gården väldigt mycket och de resterande använder aldrig gården, se tabell 12. Hälften av respondenterna svarar att det finns delar av gården som de inte använder, då är det främst lekplatsen som inte används.

Alla respondenter har uteplats eller balkong och de flesta föredrar att använda den framför bostadsgården. Hälften svarar att de använder balkongen väldigt mycket, en fjärdedel att de använder den ganska ofta och de resterande svarar att de sällan använder balkongen. De boende menar att det är enklare att använda balkongen än att ta sig ner till bostadsgården. Det är också mer privat, bättre utsikt över gården och mysigare.

Tabell 12 och 13. Sammanställning av antalet enkätsvar gällande frågorna om hur mycket Olympentorget's gård används och om respondenterna anser sig vara nöjda med gården.

Tabell 14. Sammanställning av de faktorer i gestaltningen som respondenterna berör i sina enkätsvar.

Vegetationen	Många tycker att det är för lite grönt och vill ha mer växtlighet. De önskar mer variation av buskar och träd, speciellt fruktträd och bärbuskar. Flera svarar att de skulle vilja ha det lummigare och mysigare med till exempel bersåer.
Avskildheten	Många anger att de känner sig iakttagna på gården, de tycker att gården är väldigt öppen och önskar mer avskilda platser.
Grillplatsen/uteplatsen/matplatsen	Åsikterna är spridda om grillytan. Vissa tycker att den är bra med goda sittmöjligheter, andra efterfrågar bord till de befintliga fasta bänkarna kring grillytan.
Umgänget	Några respondenter önskar fler gemensamma aktiviteter, så som gårdsfester.
Ljudnivån	Många beskriver att de störs av den höga ljudnivån på gården och att det ekar mycket. Flera önskar mer ljuddämpande material. Detta uppger flera är en anledning till att de inte använder gården.
Lekplatsen	God uppsikt över barnen och gott om utrymme uppskattas av vissa. Andra vill ha bort lekplatsen och anser att gården är för mycket anpassad för barn. Många anser också att fotbollsburen är väldigt störande då den genererar för mycket slammer.
Solläget	De soliga platserna uppskattas av många respondenter, men de flesta önskar flera soltimmar.
Utrustningen	Flera uppger att det är för mycket cykel-parkeringar och att det tar över på gården. Ett utegym skulle få några av respondenterna att använda gården mer.
Markmaterialet	Flera respondenter menar att gården saknar grönska och bara är hård och trist.

Samtal

Anna Varenhorst⁸ ritade bostadgården Olympentorget tillsammans med flera kollegor på arkitektkontoret Tema. Deras gestaltningsidé var att skapa en ganska flexibel gård, vilket hon menade är svårt att tro när man besöker gården idag. Tanken var att skapa en piazzakaraktär med ett grusgolv, breda partier med planteringar och en pergola.

⁸ Anna Varenhorst, landskapsarkitekt på Tema Uppsala, samtal den 29 april 2016.

Enligt Varenhorst var målgruppen för projektet till en början främst personer äldre än 55 år, men så blev det inte. De fick omarbete den tidiga idén om en enkel och ren gestaltning när de märkte att många barnfamiljer visade intresse för lägenheterna. När de boende flyttat in gick bostadsrättsföreningen in och ville ändra gården ytterligare på grund av missnöje med gestaltningen, vilket Varenhorst menar inte blev särskilt bra.

Varenhorst och Tema var inte nöjda med gården eftersom de hade en ganska hög ambitionsnivå till en början, men att det ”bantades” ner mycket i alla led allt eftersom. Enligt Varenhorst blev gården en massproduktion och i slutändan ett lapptäcke av kompromisser. Varenhorst berättade dock att synen på bostadsgårdar generellt har ändrats och nu för tiden är det mer fokus på att gården ska bli bra, då man märkt att folk blivit missnöjda när gårdarna inte blivit som planerat.

När Varenhorst fick frågan ”Tror du att gestaltningen av en bostadsgård kan påverka användningen?” svarade hon att hon tror att om man kan se att saker är gjorda med omsorg kan det nog påverka användningen, men att det egentligen inte spelar så stor roll. Hon menade dock att det är vi som planerar utemiljöerna och om vi förser folk med ”goda platser” så används de troligtvis. Även att enbart betrakta en gård kan vara en form av användning menar Varenhorst, och att det var lite tanken med den här gården.

Gunnar Hjerström⁹, ordförande i bostadsgårdens samfällighet, förklarade att de ändrats en del på gården. Det har tillkommit en ny fotbollsbur, och en rabatt, som inte blev som arkitekten hade ritat den, håller just nu på att göras om. Rabatten skulle spegla bersån på andra sidan gården men istället blev det som ett snår. Hjerström var generellt nöjd med gården.

En äldre kvinna¹⁰, boende i föreningen, berättade att hon vill ha mer fruktträd och bärbuskar på gården. Hon ogillade fotbollsburen då många äldre barn har sparkat boll på den vilket resulterat i att den fungerar som en resonanslåda. Kvinnan förklarade att hon använder gården bredvid, med en mycket mer ”slingrande” gestaltning, något som hon uppskattar. Hon menade också att fönster är ögon – och att hon känner sig uttittad på gården.

En medelålders kvinna¹¹, boende i föreningen, menade att det är en sällsynt dåligt planerad gård. Hon tyckte att den är betydligt tråkigare än andra gårdar i omgivningen och att för mycket fokus ligger på cykelparkering. Hon tyckte även att det känns som att man inte lagt ner någon möda på gården.

Kvinnan uppskattade inte fotbollsburen och menar att den gjort många irriterade då det väsnas mycket från den. De har även lagt till grillplatsen efteråt och den utnyttjas inte särskilt mycket. Det finns ingen anledning att gå ut på gården, menar hon. Det är en död yta och hon upplever det som att den inte används särskilt mycket.

På frågan ”Tror du att gestaltningen av en bostadsgård kan påverka användningen?” svarade kvinnan att idag, när balkongerna och terrasserna är så stora, måste det finnas något som lockar ner folk på gården. Varför ska man annars gå ner på gården? Hon menar att om gården gestaltas mer levande, med mycket växtlighet och bersåer, skulle det locka ut fler boende att spendera sin tid där. Kvinnan skulle också gärna se vatten på gården och menar att det tillför mycket. Cykelparkeringen tar väldigt stor plats och ett förslag skulle vara att bygga in

⁹ Gunnar Hjerström, boende i föreningen Olympentorget, samtal den 20 april 2016.

¹⁰ En äldre kvinna, boende i föreningen Olympentorget, samtal den 27 april 2016.

¹¹ En medelålders kvinna, boende i föreningen Olympentorget, samtal den 27 april 2016.

cykelförråden med växter, menar hon. Gården saknar ”rum i rummet”, är inte särskilt mysigt och hon känner sig uttittad där.

Slutligen tycker kvinnan att hela området känns anonymt och hon känner knappt de som bor i hennes uppgång. Om det skulle hända mer på gården, som till exempel gemensamma planteringsytor, bikupor eller någon annan form av gårdsaktivitet, kunde grannarna ha något att prata om och på så sätt umgås mer.

Östra Orgeln

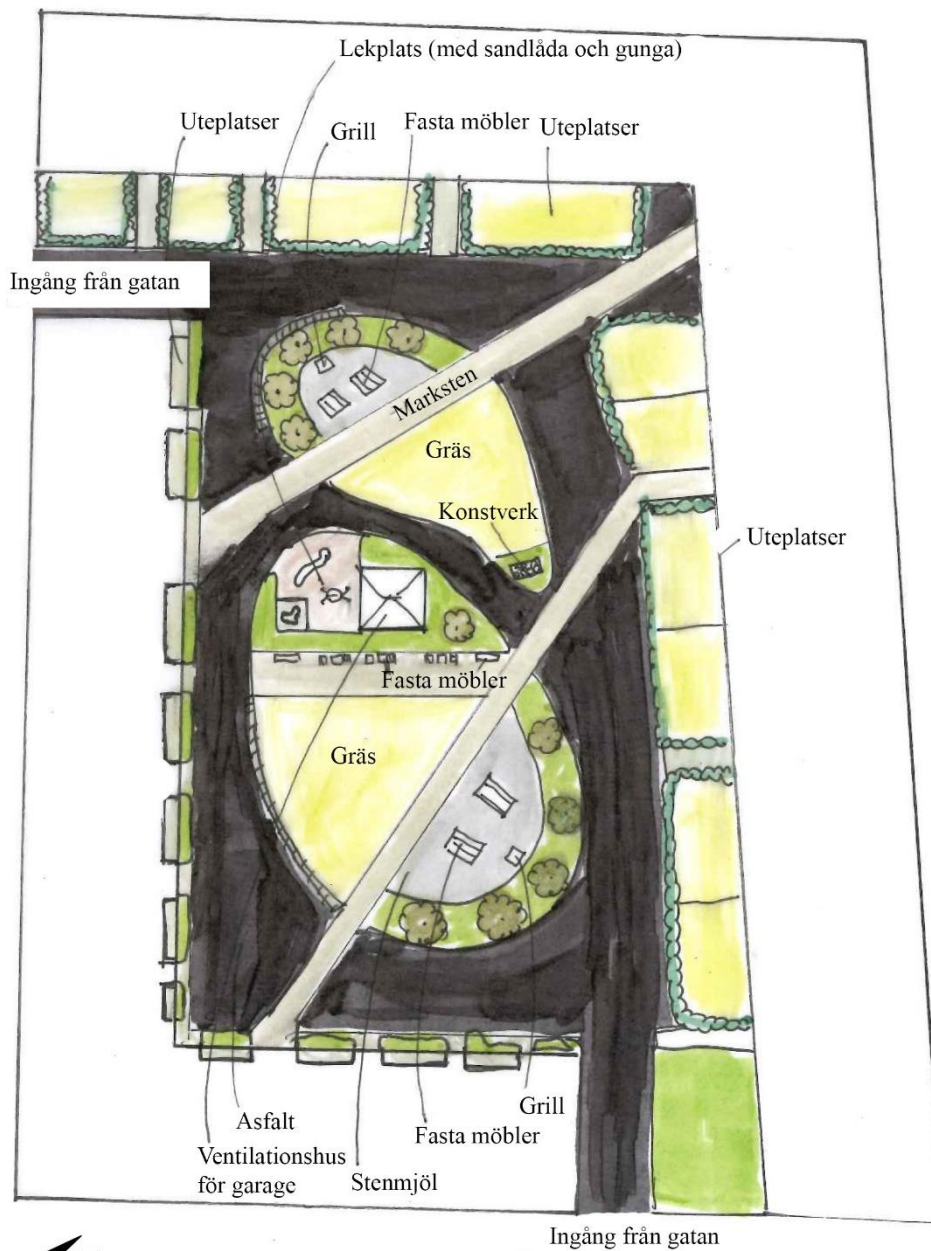
Den fjärde gården, Östra Orgeln, sköts även den av en samfällighet som består av två bostadsrättsföreningar och det lokala hyresbolaget Uppsalahem (Uppsalahem u.å.b). Östra Orgeln ligger mellan Portalgatan och Vattholmavägen en bit norr om Uppsalas stadskärna. Gården omges av totalt 202 lägenheter (Brf Organisten u.å.) och många har balkong eller uteplats mot gården. Gården har en väldigt öppen karaktär med ett böljande formspråk och är cirka 2300 kvadratmeter stor vilket ger drygt 11 kvadratmeter bostadsgård per lägenhet.

Inventering

En sammanställning av Östra Orgelns inventering redovisas på nästa sida, se figur 14. Inga träd högre än fem meter eller planteringar högre än en meter påträffades.

Figur 13. Vy över Östra Orgeln ovanifrån. Fotodatum: 25 maj 2016.

Skala 1:500

Träd

Planteringar med buskar eller perenner

Figur 14. Inventeringskarta över Östra Orgeln.

Platsanalys

Tabell 15 visar SWOT-analysen för Östra Orgeln.

Interna	<p>S Styrkor</p> <p>Grillplatsen – två stycken Konstverk – identitet Gräsytor – spontan aktivitet Belysningen – trygghet Lättskött – kostnadseffektiv</p>	<p>W Svagheter</p> <p>Lekplatsen – liten och trång Höga hus – skuggig och ”fönsterögon” Vegetation – saknar grönska Bjälklagsgård – ingen större vegetation Ventilationshus för garage – inklämd Asfalten – tar stor plats</p>
Externa	<p>O Möjligheter</p>	<p>T Hot</p> <p>Biltrafik – kan mildras med trafikbom</p>

De två grillplatserna identifierades som **styrkor**, med gott om utrymme och omgärdade av rabatter, vilket visas i figur 13. Platsens karaktär skulle förstärkas om planteringarna bestod av högre vegetation som kan avskärma och ge brukarna en mer privat plats. Konstverket föreställande orgelpipor ger identitet till gården, se figur 13. Gräsytorerna kan användas för spontana aktiviteter, de skulle dock kunna utökas eftersom de är små i förhållande till antalet boende, vilket illustreras i figur 14. Ur trygghetsperspektiv är gårdens välplacerade belysning en styrka. En annan styrka är att gården har låga skötselkostnader i och med att den har stor andel asfalt, se figur 14.

Lekplatsen identifierades som en **svaghet**, då den är trång, liten och endast rymmer ett fåtal barn, vilket syns i figur 13. Gården är byggd på bjälklag vilket gör att den saknar vegetation med stora volymer; detta tillsammans med de kringliggande höga husen gör att gården präglas av svagheter som hög ljudnivå, känslan av att vara uttittad och skugga stora delar av dagen. Ventilationshuset tar upp stor plats på gården och känns inklämt bredvid lekplatsen. Ytterligare en svaghet som noterades är den stora andelen asfalt i förhållande till gårdens storlek och andra markmaterial, vilket gör att gården känns uttryckslös och opersonlig.

Inga **möjligheter** identifierades.

De **hot** som upptäcktes var biltrafiken på gården som utgör en fara för dem som vistas på gården, vilket kan mildras med en trafikbom.

Enkätundersökning

Av totalt 202 lägenheter fick vi 29 svar. Cirka hälften av de som svarar är mellan 19–30 år, 10 är mellan 31–40 år, 5 är mellan 41–60 år och en respondent är yngre än 9 år. Tre fjärdedelar av de som svarar är kvinnor och de övriga är män. Hälft-

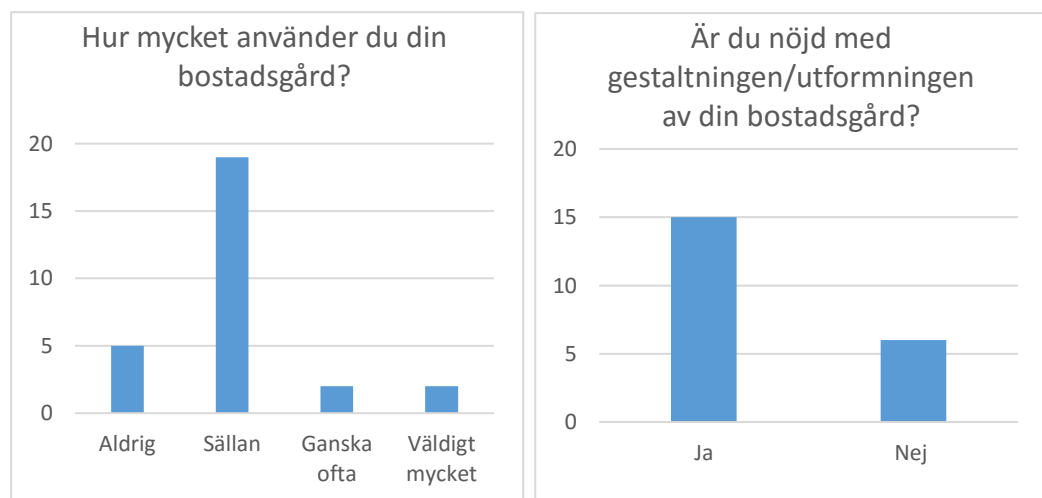
ten av respondenterna är gifta/sambo och 11 svarar att de bor ensam. 5 personer bor med barn som är yngre än 10 år. Majoriteten av respondenterna är arbetande och de andra är studerande, arbetssökande eller sjukskrivna.

Enkätsvaren visar att ungefär hälften av respondenterna är nöjda med gestaltningen av bostadsgården, se tabell 17. De använder den främst till att sola, koppla av, äta middag, leka och umgås med grannar och familj. Många av de boende vill ha en större lekplats då de menar att den som finns där idag är alldeles för liten. De vill också ha mer grönska då de anser att det är för mycket asfalt på gården.

19 av respondenterna använder sällan gården, fem använder aldrig gården och de resterande använder gården ofta, se tabell 16. Majoriteten svarar att det finns delar av gården som de inte använder, främst lekplatsen och grillplatsen.

Alla respondenterna har uteplats eller balkong och de flesta föredrar att använda den framför bostadsgården. En tredjedel av respondenterna använder sällan sin balkong och de resterande använder den ganska mycket respektive väldigt mycket. De som svarat på enkäten menar att det är enklare att använda balkongen än att ta sig ner till bostadsgården, och där känner de sig inte utstirrade på samma sätt som de gör på gården. Balkongerna är, enligt respondenterna, mer solbelysta vilket de anser är bra för bland annat odling.

Tabell 16 och 17. Sammanställning av antalet enkät svar gällande frågorna om hur mycket Östra orgelns gård används och om respondenterna anser sig vara nöjda med gården.

Tabell 18. Sammanställning av de faktorer i gestaltningen som respondenterna berör i sina enkätsvar.

Vegetationen	Mer gräsytor, träd och buskar efterfrågas på gården för att skapa mer avskildhet. Även en odlingsyta skulle uppskattas av de boende.
Avskildheten	Mer avskildhet önskas på gården. Sittbänkar inbäddade i grönska, buskar att sola bakom, plank så att de kan sitta avskilt, dock inte för mycket så att uppsynen över gården skymms. En av de boende svarar till exempel på frågan ”Varför känner du dig trygg på din bostadsgård?” att ”man är omgiven av en julkalender av fönster med människor som kan hålla ett öga på en”.
Grillplatsen/uteplatsen/matplatsen	Majoriteten av respondenterna anser att grillplatserna är de bästa platserna på gården.
Gården ovanifrån	En del av respondenterna uppger att utsikten mot gården är trevlig.
Ljudnivån	Många respondenter anger att det ekar på gården.
Lekplatsen	Många anser att gårdens lekplats är för liten och trång, med alldeles för få lekredskap.
Solläget	Många använder gården för att sola och uppskattar de soliga ytorna, men önskar att gården hade fler soltimmar.
Utrustningen	Vissa efterfrågar fler cykelparkeringar, andra vill ha färre.
Belysningen	Respondenterna anser att det är bra belysning.
Markmaterialet	Många uppger att bristen på grönska och för mycket asfalt på gården gör att det ekar mycket mellan husen och ljudnivån blir hög. Flera berättar att många boende kör in sina bilar på gårdens breda asfalterade ytor, trots förbud, vilket upplevs som en otrygg miljö för barn. Många av respondenterna tycker att det är för mycket asfalt i förhållande till gårdens storlek och grönskan.

Samtal

Bostadsgården Östra Orgeln ritades av bland annat **Mathew Wilcox**¹² och **Camilla Goliath**¹³ på Sweco 2011. Under projektet var det två faktorer som styrde. Den första var att det skulle vara garage under gården och att den då byggdes på bjälklag. Den andra faktorn var att många lägenheter var enkelsidiga mot gården,

¹² Mathew Wilcox, landskapsarkitekt på Sweco Västerås, samtal den 21 april 2016.

¹³ Camilla Goliath, landskapsarkitekt på Sweco Västerås, samtal den 21 april 2016.

vilket resulterade i att det blev stor andel hårdgjord yta, för att ett brandfordon måste kunna köra in på gården.

Mycket i det här projektet ritades om flera gånger och “prutades” ner, menar Wilcox. Det var även många faktorer som tillkom under projektets gång, bland annat huset mitt på gården som är ett evakuerings- och ventilationshus. I och med att ventilationshuset tillkom blev lekplatsen omritad och fick en mindre yta på gården.

Wilcox förklarade att landskapsarkitekten ofta kommer in i ett alltför sent skede i processen och får göra det bästa av de förhållanden som finns.

Goliath ansåg att dikussionen kring om det ska vara fasta eller möbleringsbara möbler på bostadsgårdar är intressant. Fasta möbler har fördelen att de inte vandaliseras, medan möbleringsbara möbler blir mer levande. På den här gården valde de att använda sig av fasta möbler.

När vi frågade om de tror att gestaltningen påverkar användningen svarade Goliath att hon tror att gestaltningen påverkar användningen väldigt mycket. Wilcox menar att han tror att det är viktigt att hitta en balans mellan programmerad och oprogrammerad yta och att hur gården används kan förändras över tid. Därför är flexibilitet i gestaltningen viktigt.

De flesta boende vill ha bra utsikt och sol – svenskar älskar sol konstaterade Wilcox, som själv är uppväxt i Nordamerika. Han menade att många ogillar träd då det kan skymma utsikten och ge skugga.

Slutligen tyckte båda två att det är viktigt med god kvalitet på gården, framförallt om den är liten. Något att sträva efter är att övertala beställare om att gården är lika viktig som huset.

Elin Skogens¹⁴, ordförande för bostadsrättsföreningen, berättade att gården inte används så mycket förutom av de barn som brukar köra kick-bike på de asfalterade ytorna. Skogens beskrev gården som tråkig för barn, med en väldigt liten lekplats som inte går att använda. Den består av en pytteliten sandlåda med ett för stort bord och en gunga som inte går att gunga i. Ibland spelas det fotboll på en av gräsyterna, men det uppskattas inte alltid att spela fotboll på gården då bollen lätt flyger in på någons uteplats.

Utemöblerna och grillarna används flitigt när det är säsong, berättade Skogens. Det finns många sittplatser, vilket är bra. Att möblerna är fasta är bra ur ett stöldperspektiv, men blir inte så flexibelt. Däremot menade Skogens att det lätt blir skräpigt när gården har flyttbara möbler.

Skogens beskrev gården som extremt platt och tvådimensionell och med väldigt mycket asfalt. Hon förklarade att hon ofta tar med sina barn till granngården då den är mer tredimensionell, ganska skyddad, men också för att den har en stor sandlåda, ordentliga gungor och en klätterställning. Hon menade att tredimensionaliteten gör granngården mer spännande och intressant.

Skogens förklarade att hon inte går ut och grillar eller sätter sig på gården då det är lätt att känna sig exponerad där. Slutligen berättade Skogens att hon absolut hade använt gården mer om den hade haft en bättre lekplats.

¹⁴ Elin Skogens, boende i föreningen Östra Orgeln, samtal den 25 april 2016.

Diskussion

Vårt syfte var att undersöka om, och i så fall hur, gestaltningen av en bostadsgård påverkar gårdens användning. För att besvara frågeställningen undersöktes möjliga faktorer i gestaltningen som tycktes påverka användningen.

Resultatdiskussion

I resultatet identifierades sju faktorer – **vegetationen, avskildheten, de sociala ytorna, balkongen, ljudnivån, lekplatsen** och **solläget** – i gestaltningen som vi uppfattade har påverkan på användningen av bostadsgårdarna.

Vegetationen uppskattas av majoriteten av respondenterna på alla bostadsgårdarna och flera önskar mer. Avsaknaden av grönska på gårdarna kunde vi tydligt se påverkar hur nöjda de boende är med sin gård. På de bostadsgårdarna med lite grönska önskar de boende mer grönska och mindre andel hårdgjord yta, som enligt respondenterna får gården att kännas kal och opersonlig. I flera enkätsvar beskrivs konkret att grönska, i form av bersåer och buskar som skapar rum, är något som skulle få dem att använda gården mer. Detta stöds av Berglund och Jergeby (1998, s. 65–66) som skriver att grönska, så som en berså, är ett uppskattat inslag på bostadsgårdar då det bidrar till en personlig känsla. Avsaknaden av större vegetation uppmärksammade vi vid inventeringen och analysen av gårdarna. Olovsson beskriver bristen av vegetation som ett vanligt problem (2010, s. 20), då det är svårt att få upp stora volymer vegetation på bjälklagsgårdarna.

Avskildhet, både från ”fönsterögon” ovanifrån och på bostadsgården i form av bersåer, pergola och växtlighet, är något vi såg är önskvärdt i enkätsvaren. Ett återkommande problem på alla gårdar, förutom Örtedalen, är att många upplever känslan av att vara uttittad när de vistas på gården, och det är en vanlig anledning till att de inte brukar gården. Detta överensstämmer med det Berglund och Jergeby (1998, s. 65–66) skriver om hur viktigt det är med rum i rummet för att de som vistas på gården inte ska känna sig utstirrade. Vi noterade också i vår inventering och analys att alla gårdarna är väldigt öppna och platta, och känslan av att vara uttittad var påtaglig även för oss. Gemensamt för gårdarna med denna problematik är att de är omgärdade av hus på alla sidor; Örtedalen däremot har två sidor av gården som vetter mot Linnéträdgården. Det går dock att ifrågasätta om det har med själva husen att göra eller det faktum att Linnéträdgården med sina stora trädvolymer ramar in Örtedalen och ger den de insynsskydd som de boende behöver för att inte känna sig uttittade. Det kan även bero på att Örtedalen har många fler kvadratmeter gård per lägenhet än de andra tre gårdarna – tre gånger fler än Mjölaren.

De **sociala ytorna** så som **grillytan, sittplatserna** och andra **aktivitetsytor** är väldigt viktiga för grannskapet, menar Kristensson (2007). Men enligt Reiter (2007) ges bostadsgårdarna mindre utrymme i dagens byggande och det leder till konsekvenser då de blir mer störningskänsliga för de flesta aktiviteter, vilket gör det svårt att gestalta en gård för gemenskap. I enkätsvaren kan vi se att flera av respondenterna skulle använda gården mer om det fanns flera sociala ytor, vilket överensstämmer med det Kristensson (2007) skriver.

Bostadsgården spelar också en viktig roll som utsikt från **balkongen** menar Kristensson (2007). Hon förklarar att många uppskattar en vy med grönska, och det överensstämmer med enkätsvaren från framförallt Örtedalen. Nästan alla boende föredrar balkongen framför gården, vilket stöds av Berglund och Jergeby

(1998, s. 16–17) som skriver att det är ett känt faktum att boende väljer att använda balkongen eller uteplatsen istället för bostadsgården. Många av respondenterna tycker att det är enklare att ta sig ut på balkongen istället för bostadsgården, och vissa anser också att det inte finns något på bostadsgården som lockar ut dem. Indirekt påverkar då balkongen bostadsgårdens användning negativt, men att sitta på balkongen och beskåda gården kan enligt Varenhorst vara en typ av användning¹⁵, och i den bemärkelsen påverkas användningen positivt.

Örtedalen är till storleken minst av gårdarna, men tack vare husen som bara omger två sidor av gården upplevs aldrig **ljudnivån** som särskilt hög där. Östra Orgeln är den största bostadsgården och där fick vi endast ett fåtal enkätsvar som tydde på att respondenterna upplever att det ekar på gården. Detta kan bero på gårdens storlek eftersom den är cirka 300 kvadratmeter större än Olympentorget, men det kan också vara så att respondenterna tycker det men inte uppgav det i enkäten. Olympentorget och Mjölnarens bostadsgårdar är däremot relativt lika storleksmässigt. De har båda höga hus som omger hela gården och det är också från deras enkätsvar flest respondenter beskriver att de störs av den höga ljudnivån på gården och att det ekar mycket. Flera respondenter önskar mer ljuddämpande material på gården för att minska störningarna, vilket skulle få dem att använda den mer. Reiter (2007) menar att en liten gård är mer störningskänslig, vilket är något som även vi upplevde under vår analys av gårdarna.

Från enkätsvaren noterades att gårdarnas **lekplatser** är något som de flesta respondenter har vitt skilda åsikter om. Då det främst bor pensionärer i Örtedalen är lekplatsen det som används minst på gården, men de boende har ingen egentlig åsikt om dess utformning eller storlek. Vi ansåg i vår analys av lekplatsen att den är för liten till storleken men ändå relativt bra utrustad. På Mjölnaren anses lekplatsen av vissa vara för liten och inte särskilt stimulerande för barnen, medan andra menar att den tar för stor plats av gårdens totala yta. Vi upplevde lekplatsen som liten till storleken och inte särskilt användbar, men det verkade dock vara nästintill det enda som faktiskt används på gården. I enkätsvaren från Olympentorget anser vissa att lekplatsen tar för stor plats av gårdens totala yta, medan andra tycker att den är bra utformad. Många anser att fotbollsburen är ett stort problem då den framför allt fungerar som en resonanslåda vilket resulterar i mycket oväsen. I vår analys ansåg vi att lekplatsen tar upp en stor del av gårdens totala yta och att lekutrustningen kändes utspridd vilket vi ansåg berodde på fotbollsburen. Östra Orgeln är till ytan den största bostadsgården med en lekplats som är lika liten som Örtedalens och Mjölnarens. Många respondenter anser att lekplatsen är bristfällig och alldeles för trång vilket vi i vår analys höll med om. Det vi kan se utifrån enkätsvaren är att det krävs balans i lekplatsens utformning, att den inte tar för mycket plats i anspråk men fortfarande tillräckligt stor plats för att vara funktionell. Avskildhet med ljuddämpande material som till exempel vegetation kring lekplatsen kan användas för att minska problematiken med störande ljud. Enligt Kristensson (2007) har lekplatsen en viktig roll för barnfamiljer, där barnen ges möjlighet till lek nära bostaden. Därför blir utformningen av lekplatsen viktig för hur barnen kommer att använda den, menar hon.

I samtalet med Wilcox förklarade han att de flesta boende uppskattar ett bra **solläge**¹⁶ och det är också något som de flesta respondenterna svarar i enkätundersökningen. På alla gårdar förutom Örtedalen svarar de att de önskar fler sol-

¹⁵ Anna Varenhorst, landskapsarkitekt på Tema Uppsala, samtal den 29 april 2016.

¹⁶ Mathew Wilcox, landskapsarkitekt på Sweco Västerås, samtal den 21 april 2016.

timmar vilket vi i vår analys kunde förstå, då gårdarna blir relativt skuggiga på grund av den höga omgivande bebyggelsen. På Örtedalen uppstår inte det problemet då gården ligger i sydostläge vilket gör att den är solig stora delar av dagen. Att sola är en form av rekreationsaktivitet menar Kristensson (2007), och därför gäller det att i gestaltningen tänka på var det är bra sollägen och utforma gården efter det.

Att en boende är **nöjd med sin gård** behöver inte betyda att personen väljer att använda den mycket, vilket det här kandidatarbetet har gett oss insikt i. På Örtedalen är majoriteten av respondenterna nöjda med sin gård och nästan alla uppger att den är perfekt och inget skulle få dem att använda gården mer. Men ändå är det många som berättar att de inte använder gården speciellt mycket; däremot använder de gården mer än de boende i Mjölaren som är missnöjda med sin gård.

På Örtedalen kan vi se att det är andra samband som påverkar användningen än själva gestaltningen. Majoriteten av de boende är äldre och hade stora balkonger där de av bekvämlighet istället väljer att spendera sin tid. Som nämnts tidigare så är detta något Berglund och Jergeby (1989, s. 16–17) också kunnat se i sina undersökningar; de menar att de är vanligt att boende väljer att spendera mer tid på balkongen än på bostadsgården. Vi kan se att de boende vid Olympentorget och Östra Orgeln är på ett ungefär lika nöjda med sina gårdar men att Olympentorget används mer. En anledning till detta skulle kunna vara att Olympentorget har en mer användbar lekplats.

Resultatet ger oss insikt i att gestaltningen av bostadsgårdar i nyanlagda områden präglas av många begränsningar och då framförallt att de byggs på **bjälklag**. Landskapsarkitekt Tord Larsson menar att detta är en av de svåraste utmaningarna med att gestalta en bostadsgård idag.¹⁷ Olovsson (2010, s. 20) beskriver att det råder extrema förhållanden på en bjälklagsgård och det är svårt att få upp stora vegetationsvolymerna på grund av förutsättningarna som begränsar jorddjupet, syretillförseln, vattentillgången och rotutrymmet. Landskapsarkitekten kopplas ofta sent in i projektet, förklarade Wilcox, och tvingas då anpassa sig till de förhållanden som råder.¹⁸ Det hör till vanligheten att bostadsgårdarnas budget ofta ”prutas ner”, berättade samtliga tre landskapsarkitekter Wilcox, Varenhorst och Larsson.¹⁹ I Örtedalen, däremot, är gården mer påkostad och där kan vi även se att de boende är mer nöjda med sin gård. Så även om gestaltningen påverkar användningen, begränsas gestaltningen av de rådande förhållandena, vilket i sin tur påverkar användbarheten.

Arbetets resultat svarar inte för majoriteten av de boende på gårdarna, då det var låg svarsfrekvens i enkäterna. Det bör beaktas i bedömningen av resultatet, då det påverkar arbetets tillförlitlighet.

Metoddiskussion

Arbetet grundas i fyra utvalda bostadsgårdar i nyanlagda områden. Dessa gårdar kan inte självständigt stå för ett allmängiltigt resultat, eftersom en studie på fyra

¹⁷ Tord Larsson, landskapsarkitekt på Bjerking Uppsala, samtal den 18 april 2016.

¹⁸ Mathew Wilcox, landskapsarkitekt på Sweco Västerås, samtal den 21 april 2016.

¹⁹ Anna Varenhorst, landskapsarkitekt på Tema Uppsala, samtal den 29 april 2016.

Tord Larsson, landskapsarkitekt på Bjerking Uppsala, samtal den 18 april 2016.

Mathew Wilcox, landskapsarkitekt på Sweco Västerås, samtal den 21 april 2016.

andra gårdar lär ge ett annorlunda resultat. Vår studie bygger på inventeringen, platsanalysen, enkätundersökningarna och intervjuerna med landskapsarkitekterna och de boende. Metodernas tillförlitlighet är inte fullständig och det föreligger brister som påverkar utfallet.

Arbetet behandlar endast bostadsgårdar i nyanlagda områden. Att de boende i dessa områden inte bott där särskilt länge och att vegetationen inte uppnått fullt utvecklad storlek påverkar resultatet.

Valet av de fyra bostadsgårdarna grundades i vad vi som blivande landskapsarkitekter uppfattade som skilda gestaltungsuttryck. Sannolikheten för att vi kunnat hitta gårdar med tydligare skillnader i gestaltningen är stor.

Inventeringarna genomfördes med hjälp av en mall och redovisas i resultatet i form av en plan. Att inventeringen endast utfördes på våren och inte under de andra årstiderna påverkar troligen utfallet.

Platsanalysen grundades i inventeringen och genomfördes som en SWOT-analys. Vår bristfälliga kunskap om kvarteren kring gårdarna resulterade i att få externa faktorer påträffades, vilket påverkar resultatet i analysen.

En digital **enkätundersökning** skickades ut till de boende. Svarsfrekvensen varierade men var oftast låg. Det går inte att bortse från att utfallet kunde ha blivit annorlunda om vi lämnat ut en pappersenkät, men inget antyder att svarsfrekvensen då hade varit bättre. Att frågorna formulerades med fasta svarsalternativ påverkade sannolikt resultatet i den meningen att respondenterna kan ha blivit styrda av svarsalternativen.

I arbetet användes **samtal** vilket resulterade i varierad struktur och växlande innehåll i de olika intervjuerna. Samtal har fördelen av att låta intervjupersonerna få svara och associera relativt fritt. Dock hade en strukturerad intervjuform sannolikt medfört en högre träffsäkerhet i bedömningen och ett mer jämförbart resultat.

Slutord

Arbetet undersöker faktorer i gestaltningen som påverkar användningen av en plats. Gestaltningen i sig är beroende av vilka begränsningar gestaltaren måste förhålla sig till, vilket i sin tur påverkar gårdens användbarhet. De faktorer som vi kunde se påverkade gårdens användning negativt var ofta kopplade till dåliga förhållanden för gestaltaren, som till exempel att gården är byggd på bjälklag med hög kringliggande bebyggelse.

Något som genomsyrade resultatet och som därtill var den mest framträdande faktorn var vegetationens viktiga innebörd för de boende. Grönska påverkade användbarheten på flera sätt, både i form av en berså för avskärmning, men också som större träd för att skydda mot "fönsterögon". Dessutom påverkar grönska, i form av en öppen gräsyta för oprogrammerad aktivitet, användbarheten positivt. På gårdarna med lite vegetation var det tydligt att de boende efterfrågade mer grönska.

Resultatet antyder ett visst mönster att om de boende är nöjda med sin gård, används den mer än om de boende är missnöjda. Resultatet visar även att en del boende är väldigt nöjda med sin gård, även om de inte använder den.

Om tillfälle ges skulle vi vilja arbeta vidare med frågor som berör skillnader mellan nyanlagda och äldre bostadsgårdar. Finns det faktorer i gestaltningen vid

äldre bostadsgårdar som påverkar användningen? Används de äldre bostadsgårdarna mer än de nyanlagda? Och i så fall varför?

En annan fråga som skulle vara av intresse för oss att undersöka i framtida studier är olika möjligheter att gestalta på bjälklag. Bland annat vore det önskvärt att hitta gestaltungsalternativ till stora vegetationsvolymmer, där vegetationens funktion kan fyllas med hjälp av andra material och metoder.

Referenser

- Berglund, U. & Jergeby, U. (1998). *Stadsrum människorum – att planera för livet mellan husen*. Stockholm: Byggnadsforskningsrådet.
- Bergström, L. (2015-02-20). [Elektronisk] Uppsala är Sveriges snabbast växande stad. *Byggnyheter.se*. Tillgänglig: <http://www.byggnyheter.se/2015/02/upsala-r-sveriges-snabbaste-v-xande-stad> [2016-05-20]
- Brf Arken (u.å.). [Elektronisk] *Mäklarinformation*. Tillgänglig: https://www.svenskbrf.se/arken_upsala/maklarinformation/ [2016-05-25]
- Brf Olympentorget (2014). [Elektronisk] *För mäklare*. Tillgänglig: <http://brfolympentorget.se/for-maklare/> [2016-05-25]
- Brf Organisten (u.å.). [Elektronisk] *Området och kvarteret*. Tillgänglig: <http://brforganisten.bostadsraterna.se/omradet-och-kvarteret> [2016-05-25]
- Brf Valhall (2016). [Elektronisk] *Mäklarsida*. Tillgänglig: <http://files.valhallbrf.se/maklare/maklarsida.pdf> [2016-05-25]
- Brf Örtedalen (2015). [Elektronisk] *Projektdata*. Tillgänglig: <http://www.byggfaktadocu.se/brf-ortedalen-skolgatan-kungsgatan-dragarbrunn-4/projekt.html> [2016-05-25]
- Hay, G. J. & Castilla, G. (2006). *Object-based image analysis: strengths, weaknesses, opportunities, threats (SWOT)*. University of Calgary. Tillgänglig: <http://www.ucalgary.ca/f3gisci/proceedings> [2016-05-01]
- Jönsson, A. (2007). *Vad ska vi ha bostadsgården till? Den nya bostadsgården*. Movium. Tillgänglig: www.movium.slu.se/system/files/news/7940/files/bulletin_0706.pdf [2016-05-01]
- Kristensson, E. (2003). *Rymlighetens betydelse: en undersökning av rymlighet i bostadsgårdens kontext*. Diss. Lund: Univ.
- Kristensson, E. (2007). [Elektronisk] *Bostadsgården – vardagsrum, lekplats, mötesplats & utsikt*. Tillgänglig: www.fomas.se/upload/EPiStorePDF/.../Bostadsgarden_1_40.pdf [2016-05-01]
- Persson, B. & Persson, A. (1995). *Svenska bostadsgårdar 1930-59: miljökväligheter för framtiden*. Stockholm: Statens råd för byggnadsforskning.
- Reiter, O. (2007). *Bostadsgården – ett privat eller offentligt rum? Den nya bostadsgården*. Movium. Tillgänglig: www.movium.slu.se/system/files/news/7940/files/bulletin_0706.pdf [2016-05-01]
- Olovsson, E. (2010). *Kvarteret Mjölaren - bostadsgård på bjälklag*. Examensuppsats, Institutionen för stad och land. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. Tillgänglig: stud.epsilon.slu.se/833/1/olovsson_e_100203.pdf [2016-04-01]
- Uppsalahem (u.å.a). [Elektronisk] *Mjölaren*. Tillgänglig: <https://www.upsalاهem.se/sok-ledigt/vara-omraden/mjolnaren-kungsangen/> [2016-05-25]

- Uppsalahem (u.å.b). [Elektronisk] *Östra Orgeln*. Tillgänglig:
<https://www.upsalahem.se/sok-ledigt/vara-omraden/ostra-orgeln/> [2016-05-25]
- Uppsala universitet (2015). [Elektronisk] *Linnéträdgården*. Tillgänglig:
<http://www.linnaeus.uu.se/lankar/linnelaenkar.html> [2016-05-25]
- Östberg, J. (2007). *Rotinrängning i VA-ledningar*. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. Tillgänglig: vav.griffel.net/filer/Rapport_2010-04.pdf [2016-04-25]